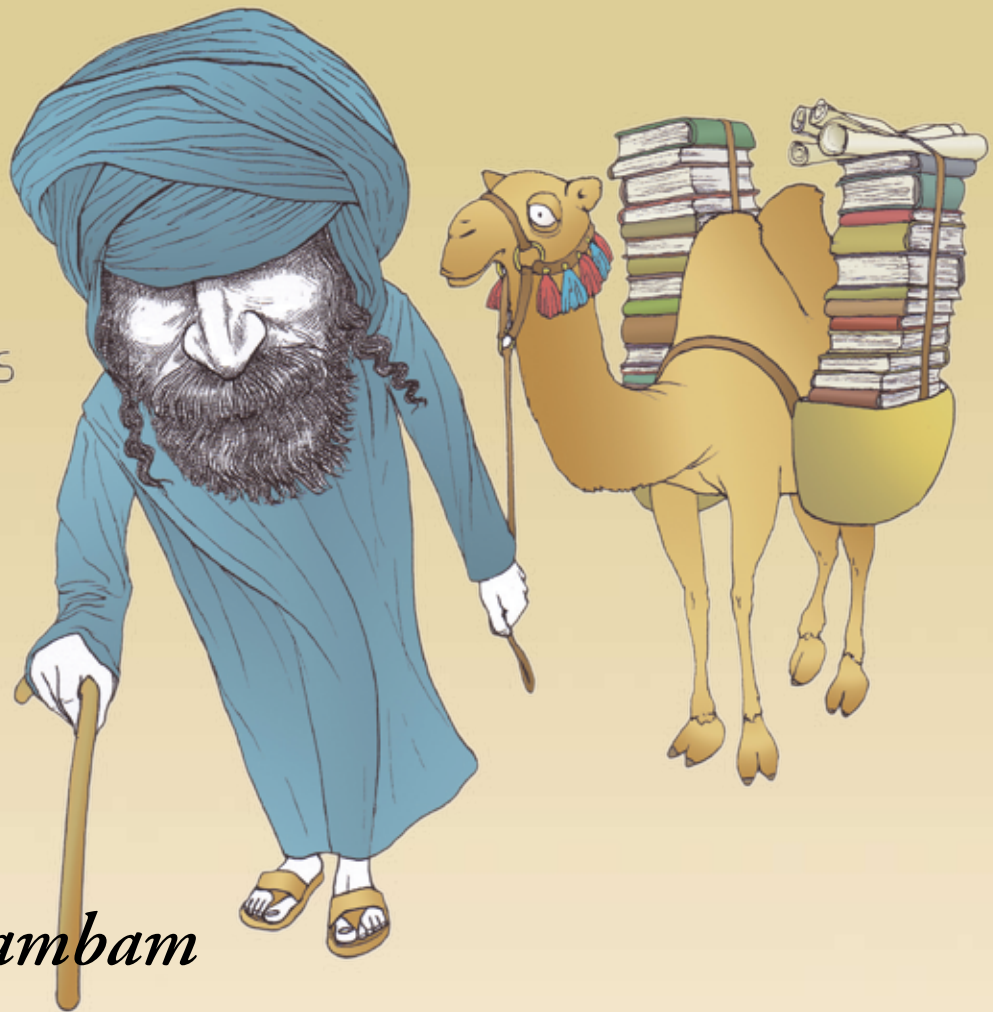

MAIMONIDES

Krijg de rambam

tekst en beeld:
Jan Hein van Dierendonck

Je de rambam schrikken of de rambam krijgen. Rambam is een afkorting van Rabbi Moosje ben Maimon (Maimonides, ofwel zoon van Maimon), een van de belangrijkste geleerden van de Middeleeuwen en lijfarts aan het Egyptische hof van sultan Saladin (Salah ad-Din). Wellicht roepen we de naam Rambam nu nog aan om de ziektes die hij behandelde op te roepen.

Mozes Maimonides wordt in 1135 geboren in de metropool Córdoba als zoon van een rechter. Op dat moment heersen in zuidelijk Spanje de Almoraviden, opmerkelijk tolerante Afrikaanse moslims, maar als Mozes dertien is, wordt Córdoba veroverd door fanatieke Berbers, de Almohaden. Joden krijgen de keus zich te bekeren of te vertrekken. De familie Maimon doet het laatste en belandt in 1160 na vele omzwervingen in Fez, waar ze zich voordoen als moslims. De hoogbegaafde Rambam volgt er colleges aan de universiteit, verdiept zich in Aristoteles, zuigt alle kennis van de wereld op.

Na vijf jaar zet de familie koers naar het Heilige Land en in 1168 settelt Rambam zich met broers en zussen in een plaatsje bij Cairo. Hij voltooit zijn commentaar op de Mishna, een verzameling rabbijnse regels en tradities die hij glashelder ver-

klaart en van franje ontdoet. Broer David is kostwinner met handel in edelstenen, maar verliest familiekapitaal en leven tijdens een zeereis naar India. Rambam doorstaat een diepe depressie en besluit arts te worden (het ideale beroep voor 'wandelande joden'). Hij heeft al snel een baan aan het hof van de sultan in Caïro en wordt tevens voor vijf jaar benoemd tot hoofd van de Egyptische Joodse gemeenschap. Kort daarna voltooit hij de Mishne Tora, een ambitieuze ordening en vereenvoudiging van de Joodse wetten. In zijn boek *Gids der verdoelden* probeert hij de geschriften te verzoenen met Aristoteles (zoets als Darwinisme verzoenen met creationisme). Ondertussen schrijft hij over astma, seksuele problemen, aambeien en talloze andere aandoeningen. Gezond blijven ziet hij als een religieuze verplichting, geneeskunst als roeping. Hij stelt: 'dokters nemen nu eenmaal altijd beslissingen op grond van onvolledige informatie, maar ze moeten wél autoriteit uitstralen.'

Deze joodse Hippocrates maakt lange dagen. Hij is 69 jaar geworden en overleed in de Egyptische stad Fostat. Zijn lichaam verhuisde naar Tiberias in Israël (was het Rambams wens?). Zijn tombe is nu een belangrijke plaats voor pelgrims.